

Granskning av internkontroll - riskunderlag

Gällivare kommun

September 2020

Projektledare Erik Jansen

Projektmedarbetare Jonathan Melkko

Kvalitetssäkrare Jenny Engelmark, cert. kommunal revisor

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1. Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte och revisionsfrågor	3
1.3 Revisionskriterier	3
1.4 Avgränsning	4
1.5 Metod	4
2. Formella utgångspunkter avseende riskbedömningar	5
3. Iakttagelser och bedömningar	6
3.1 Anvisningar för riskanalyser och riskbedömningar	6
3.1.1 Iakttagelser	6
3.1.2 Bedömning	8
3.2 Arbetet med riskbedömningar	8
3.2.1 Iakttagelser	8
3.2.2 Bedömning	10
3.3 Internkontrollplaner utifrån riskbedömningar	11
3.3.1 Iakttagelser	11
3.3.2 Bedömning	13
3.4 Utvärdering inför kommande riskbedömningar	13
3.4.1 Iakttagelser	13
3.4.2 Bedömning	14
3.5 Utvärdering av kommunens samlade intern kontroll	15
3.5.1 Iakttagelser	15
3.5.2 Bedömning	15
4. Revisionell bedömning och bedömning av revisionsfrågor	16
4.1 Revisionell bedömning	16
4.2 Bedömning av revisionsfrågor	16
4.3 Rekommendationer	18

Sammanfattning

Det är av väsentlig betydelse att kommunens internkontroll baseras på ett ändamålsenligt arbete med riskidentifiering och värdering. Gällivare kommuns revisorer har, utifrån en bedömning av risk, funnit det angeläget att genomföra en granskning av styrelse, nämnders och bolags riskbedömningar inför upprättande av internkontrollplaner.

Den sammanfattande revisionella bedömningen är att arbetet med riskbedömningar inför upprättande av internkontrollplaner inom Gällivare kommuns styrelse, nämnder och bolag ej bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Bedömningen är vidare att den interna kontrollen i sammanhanget ej heller är tillräcklig. För vidare sammanställning utifrån respektive revisionsfråga hänvisas till rapportens sammanfattning i avsnitt 4.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

En väsentlig del av organisationens internkontrollarbete är bedömning av risk och konsekvens. Riskbedömning/-analys syftar till att identifiera och värdera risker och hot för att kunna hantera dem proaktivt. Risker och hot kan bestå i externa och/eller interna faktorer samt lagstiftning och föreskrifter som påverkar verksamheten.

Revisorerna i Gällivare kommun har genom tidigare granskningar funnit brister i styrelse, nämnders och bolags system och rutiner gällande arbetet med riskbedömningar. Den revisionella risk som föreligger är härmed att styrelser och nämnder inte baserar och/eller på ett tillfredsställande sätt påvisar grunderna till vilka risker och vilken analys som underbygger den antagna internkontrollplanen.

Det är av väsentlig betydelse att kommunens internkontroll baseras på ett ändamålsenligt arbete med riskidentifiering och värdering. Kommunens revisorer har, utifrån en bedömning av risk, funnit det angeläget att genomföra en granskning av styrelse, nämnders och bolags riskbedömningar inför upprättande av internkontrollplaner.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om arbetet med riskbedömningar inför upprättande av internkontrollplaner inom Gällivare kommuns styrelse, nämnder samt bolag bedrivs på ett ändamålsenligt sätt samt med tillräcklig intern kontroll.

Ändamålsenlighet

- Finns tydliga anvisningar för riskanalyser och riskbedömningar inom kommunen?
- Bedrivs arbetet med riskbedömningar på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?

Intern kontroll

- Baseras upprättade internkontrollplaner på dokumenterade riskbedömningar?
- Utvärderas resultatet från genomförda kontroller inför upprättande av kommande riskbedömningar?
- Har kommunstyrelsen utvärderat kommunens samlade system för intern kontroll, och i de fall förbättringar behövs, beslutat om sådana?

1.3 Revisionskriterier

- Kommunallagen (2017:725) 6:6 och 12 kap
- Gällivare kommuns reglemente/plan för intern kontroll
- Styrelse och nämnders respektive reglemente
- Kommuninterna styrdokument inom området

1.4 Avgränsning

Granskningen har avgränsats i huvudsak till internkontrollarbetet med tillhörande riskanalyser/bedömningar inför 2020 års internkontrollplaner/arbete, men tidigare åtgärder och beslut med inverkan på dagsläget har också beaktats.

Granskningsobjekt är kommunstyrelsen, socialnämnden, miljö- bygg- och räddningsnämnden, överförmyndarnämnden, barn- och utbildningsnämnden.

Revisionsfråga 1 och 5 avser endast kommunstyrelsen utifrån dennes ansvar för kommunens interna kontroll samt dennes uppsiktsplikt över nämnder och bolag. De kommunala bolagen är ej revisionsobjekt inom ramen för denna granskning då tydliga revisionskriterier saknas inom kommunen för bolagens internkontrollarbete (se avsnitt 1.3 ovan).

1.5 Metod

Analys av för granskningen relevant dokumentation, vilket omfattar bland annat genomgång av kommuninterna styrdokument inom området samt därefter analys av de riskunderlag som upprättats.

Därutöver har intervjuer och avstämningar genomförts, individuellt och i grupp, med nyckelpersoner inom styrelser (KS samt bolagsstyrelser) och nämnder samt tjänstepersoner med nyckelfunktion inom kommunen. Sammanlagt har 12 personer intervjuats.

2. Formella utgångspunkter avseende riskbedömningar

Intern kontroll kan övergripande definieras som en process, där såväl den politiska som den professionella ledningen samt övrig personal samverkar, vilken utformas för att med rimlig grad av säkerhet kunna uppnå följande mål:

- ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Det ska understrykas att intern kontroll inte är ett självändamål utan en del av verksamhets- och ekonomistyrningen. Den interna kontrollen är på så sätt ett viktigt instrument för att verksamhetens mål/uppdrag ska kunna uppnås.

Riskbedömningar är i hög grad kärnan i den interna styrningen och kontrollen. Riskbedömningen är ett verktyg för vilka styr- och kontrollbehov som finns inom verksamheten. På så sätt är den även styrande för omfattning och inriktning på den kontroll som organisationen skall utöva. För att styrelser och nämnder skall kunna styra verksamheten på ett tillfredsställande sätt behöver således den interna kontrollen genomsyras och förädlas av en dynamisk och välreglerad process för riskbedömning.

I det sammanhanget bör även noteras att all kontroll är förknippad med en form av kostnad för en organisation. Ledningen behöver därför fastställa kvot av acceptabel och tolererbar variation i målutfall utifrån målsättning. Fullständig kontroll inom en organisation är sällan möjlig, och definitivt inte effektiv eller lönsam. Därav behöver även riskbedömningen vara välinriktad så att en organisations ändliga resurser allokeras rätt i styr- och kontrollarbetet.

Genomförandet av riskbedömningar behöver ske genom tydliga och fastställda kriterier så att analys och urval av väsentliga risker inte sker på godtyckliga grunder. Riskbedömningen som sådan kan aldrig vara en enstaka övning som endast sker inför upprättande av kontrollplaner. Riskbedömningen behöver, utöver en huvudanalys av verksamheten, ske i det dagliga beslutsfattandet. På så sätt är riskbedömningen även ständigt beroende av den omgivning som organisationen omgärdas av. Förändringar i organisationens sammansättning, dess omgivning samt övriga förändringar i styrnings- och ledningsprocesser kommer samtliga att förändra behov av en bedömning av föreliggande och framtida risker inom verksamheten.¹

---

¹ Arwinge, O. (2015). *En introduktion till intern styrning och kontroll* (1. uppl.). Sanoma Utbildning

3. Iakttagelser och bedömningar

3.1 Anvisningar för riskanalyser och riskbedömningar

3.1.1 Iakttagelser

Kommunfullmäktige har, 2012-11-12 §152, antagit *Styrssystem för internkontroll* för kommunens nämnder och styrelse som definierar varför intern kontroll ska finnas, vad det innebär, vinster som det medför etc. Den definierar även vilka områden som bör ingå i internkontrollplanen, dessa är:

- risk och problembedömning, avvikelshantering
- måluppfyllelse styrkort per delårs- och årsredovisning
- ärendeuppföljning, uppföljning av fattade beslut samt verkställighet
- uppföljning av specifika verksamhetsområden
- ekonomisk uppföljning månadsvis, tertial, halvår samt helår.

Vidare ska nämnder och styrelser årligen prioritera ett antal områden som förvaltningen tagit fram i riskbedömningen. En rekommendation i styrsystemet beskrivs i form av att inte prioritera för många risker och områden, i syfte att inte göra arbetet med den interna kontrollen betungande.

För Gällivare kommuns bolag finns, utifrån de styrdokument som finns fastställda av kommunfullmäktige samt av kommunstyrelsen, inga formaliserade krav på riskanalys eller internkontroll. Vid intervju med ledande tjänstemän inom kommunen framhålls dock att de kommunala bolagen framgent sannolikt skulle nå positiva effekter genom att åläggas tydligare krav om att upprätta en riskbearbetad internkontrollplan.

Inom Gällivare kommun finns det en så kallad kvalitetsgrupp på tjänstemannanivå, vilken leds av kommunens kvalitetsansvarige. Gruppen består av economicontrollers, hållbarhetsstrateger och företrädare för förvaltningarna. Kvalitetsgruppen beskrivs som en samordnande kraft samt en katalysator för att utarbeta den grund som styrelse och nämnder, inom sina respektive förvaltningar, sedan arbetar vidare sitt internkontrollarbete utifrån. Vid intervju framhålls att ett kommande steg i gruppens utvecklingsarbete är att inkludera de kommunala bolagen i det kommungemensamma internkontrollarbetet. Inkluderingens arbete skulle enligt plan ha börjats i mars 2020, men arbetet har pausats i och med de effekter som Covid-19 haft på den kommunala verksamhetsdriften.

Kommunstyrelsen

Av kommunstyrelsens reglemente 2020-2022, KF 2020-04-06 §61, fastställs bl.a. kommunstyrelsen som ansvarig för utformning och utveckling av kommunens interna kontroll.

Vid våra intervjuer med företrädare för kommunstyrelsen framkommer att det har skett en förändring gällande hur verksamheter och nämnder bedriver sitt mål- och styrarbete genom att kommunen nyligen har övergått till målstyrning från tidigare styrkortsmodell. Vidare beskrivs att tanken är att fortsätta arbeta med målstyrningen och att även

implementera arbetet med internkontroll och riskanalys i den styrningen. Under vår aktuella gransknings genomförande bör framhållas att Covid-19 drabbat samhället, vilket uppges ha påverkat kommunens utvecklingsarbetet med bl.a. internkontroll.

Nämndsövergripande

I den *kommungemensamma planen för internkontroll 2020*, KS 2019-09-09 §322, beskrivs olika kategorier som bör beaktas i styrelsens, nämndernas och verksamheternas arbete med internkontroll, vilka är:

- En särskild uppföljning av ej påbörjade mål i verksamhetsplanen samt en särskild uppföljning av att det finns upprättade handlingsplaner för målstyrningen
- Säkerställa att verksamheten följer styrande dokument
- Säkerställa att rapportering om verksamheten och finansiella situationen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig
- Säkerställa att styrelsen och nämnder verkställer fullmäktiges uppdrag, samt att förvaltningens uppdrag verkställs
- Säkerställa att styrelsen och nämnder behandlar och beslutar om hur åtgärder som revisionen rekommenderar skall hanteras
- Säkerställa att styrelsen och nämnder har fungerande rutiner i form av reglemente för att beslut inte ska fattas av obehörig part
- Säkerställa att fungerande rutiner inom styrelsen och nämnder finns för att ansöka om och erhålla statsbidrag
- Säkerställa fungerande rutiner för att kommunen ska ha en god etik utan korrupktion samt oegentligheter
- Säkerställa systematiska och dokumenterade kontroller av hemsidans kvalitet och användning

Den kommungemensamma planen för internkontroll beskriver även att ett arbete för riskanalys ska bedrivas genom en trestegsmetod, se nedan. Riskanalysen syftar till att säkerställa att de ovan listade punkterna nås inom styrelsens och nämndernas verksamhetsområden.

- Förvaltningar och nämnder ska analysera, planera och åtgärda risker utifrån en riskbedömning genom en trestegsmetod:
  1. identifiera risker (som utgör hot mot önskat resultat)
  2. värdera risker (utifrån sannolikhet och konsekvens)
  3. besluta om hantering av risker (hur de ska begränsas/tas bort)

Vidare lyfter planen att etik, korrupktion, oegentligheter samt samhällsomvandling är sådana särskilda risker som styrelse och nämnder bör genomföra riskbedömningar för.

På nämnds nivå beskriver de intervjuade att de anvisningar som finns idag är tydliga. Styrdokumentet *Kommungemensamma planen för internkontroll 2020* beskrivs som

tydlig att arbeta utifrån, samt ett gott stöd i det löpande arbetet med den interna kontrollen.

3.1.2 Bedömning

Revisionsfråga: Finns tydliga anvisningar för riskanalyser och riskbedömningar inom kommunen?

Vår bedömning är att revisionsfrågan är uppfylld.

Bedömningen baseras på att vi utifrån styrdokument kan styrka att det finns tydliga anvisningar för riskanalyser och riskbedömningar. Vår bedömning stärks även genom att det vid våra intervjuer framhålls att gällande styrdokument upplevs som tydliga att arbeta utifrån inom kommunen.

3.2 Arbetet med riskbedömningar

3.2.1 Iakttagelser

Arbetet med internkontroll för styrelsen och nämnderna i Gällivare kommun utgår främst från *Gemensam plan för internkontroll 2020*, men även till del från dokumentet *Styrsystem för internkontroll*.

Styrelsens *reglemente 2020* omfattar även styrelsens arbete med internkontroll och hur den ska bedrivas i kommunen.

Som ovan nämnt ska förvaltningar och nämnder, utifrån *Gemensam plan för internkontroll 2020*, analysera, planera och åtgärda risker utifrån en riskbedömning genom att identifiera risker, värdera risker samt besluta om hantering av risker och hur de ska begränsas eller tas bort. I planen för internkontroll bifogas kommunens mall för risk- och konsekvensanalyser. Planen beskriver även vikten av att styrelse och nämnder bör göra egna riskbedömningar inom etik, korruption, oegentligheter samt samhällsomvandlingen.

Kommunstyrelsen

Vi har inte tagit del av dokumenterade riskbedömningar eller riskanalys för styrelsen enligt *Gemensam plan för internkontroll 2020*. Vid intervjuer beskrivs att arbetet med riskbedömningar är ett område med utvecklingsbehov då det inte finns ett systematiskt kommunövergripande arbete för riskvärdering.

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden har genomfört en dokumenterad riskanalys med fem händelser/risker där det fastställts bedömningar utifrån sannolikhet och konsekvens. Dessa är:

- Kompetensförsörjning
- Behörigheter
- Garanterad undervisningstid
- EKO (Etik, korruption samt oegentligheter)

- Samhällsomvandling

Socialnämnden

För socialnämnden har det inte skett en dokumenterad riskanalys. Den senaste riskanalysen som vi tagit del av är för verksamhetsåret 2019.

Riskbedömningar enligt *Gemensam plan för internkontroll 2020* har således inte genomförts för år 2020.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden har inte upprättat någon dokumenterad riskanalys eller riskbedömningar för 2020 enligt *Gemensam plan för internkontroll 2020*.

Miljö- bygg- och räddningsnämnden

Miljö-, bygg- och räddningsnämnden har upprättat en dokumenterad riskanalys för år 2020. I den riskanalysen finns 12 händelser/risker upptagna. Dessa berör följande områden:

- Rättsäkerhet
- Handläggningstid
- Tillsyn
- Hot och våld
- Jävssituation
- Ekonomi
- Överklagningar
- Etik, korruption och oegentligheter
- Tillbud och olyckor
- Återkoppling ang. tillsynsplaner och tillsynsskulder

Sammanfattning styrelse och nämnder

Sammanfattningsvis beskriver företrädare från styrelse, nämnder samt tillhörande förvaltningar vid intervjuer att styrdokumentet *Kommungemensamma planen för internkontroll 2020* är ett tydligt dokument att arbeta utifrån. I en majoritet av fallen sker dock arbetet med riskbedömningar muntligt på nämndsnivå genom dialoger vid nämndsträffar samt målstyrningsdagar. För år 2020 är det endast barn- och utbildningsnämnden samt miljö- bygg- och räddningsnämnden som dokumenterat sin riskanalys vilket därmed medför spårbarhet i riskbedömningsarbetet.

De kommunala bolagen

Det ska i sammanhanget framhållas att de kommunala bolagen ingår i granskningen och för att skapa en redogörelse för hur arbetet med riskanalys bedrivs inom hela den kommunala organisationen, bolagen inkluderat. Dock åläggs inte bolagen genom vare sig kommuninterna dokument eller genom bolagens bolagsordningar att dokumentera några riskanalyser, eller att upprätta några specifika internkontrollplaner. Uppräkningen av bolagens arbete med riskanalys och internkontrollplaner nedan syftar istället till att ge underlag för en sammanfattande översyn av Gällivare kommuns styrelse, nämnder och bolags sammanhållna internkontrollarbete.

Matlaget i Gällivare AB

Bolaget har inte upprättat någon dokumenterad riskanalys för år 2020.

Gällivare Energi AB

Bolaget har inte upprättat någon dokumenterad riskbedömning för verksamheten för år 2020. Från bolagets VD framkommer dock att verksamheten löpande utför riskanalyser och upprättar handlingsplaner utifrån behov.

Top Bostäder AB

Inom ramen för granskningen noterar vi att bolaget framhåller att riskanalys genomförs inför uppstart av byggprojekt som underlag för rapportering till ägarna. Dock genomförs utöver det inte någon systematiskt riskanalys till grund för upprättande av internkontrollplan utifrån bolagets verksamhet och mål.

Dundret Gällivare Fjällanläggning AB

Vi har inte tagit del av riskanalys eller riskbedömning för den dagliga verksamheten. Bolaget har dock upprättat en särskild risk- och konsekvensanalys i samband med Covid-19. Det är tre riskområden som har beaktats, dessa är personal, besökare och information. Bolaget har vidare i sin *affärsplan 2020* uppmärksammat eventuella riskfaktorer så som digitalisering, demografi och andra omvärldsfaktorer, men någon särskild riskanalys för verksamheten har som ovan nämnt inte upprättats för år 2020.

Gojan 1 & 14 AB

Bolaget har upprättat en riskanalys för år 2020.

3.2.2 Bedömning

Revisionsfråga: Bedrivs arbetet med riskbedömningar på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?

Vår bedömning är att revisionsfrågan ej är uppfylld för kommunstyrelsen, socialnämnden och överförmyndarnämnden.

Vår bedömning är däremot att revisionsfrågan är uppfylld för barn- och utbildningsnämnden samt miljö-, bygg- och räddningsnämnden.

Bedömningen baseras på att det endast är barn- och utbildningsnämnden samt miljö-, bygg- och räddningsnämnden som har upprättat en dokumenterad riskanalys som grund till riskbedömning.

Utifrån ett bedömningsperspektiv är det viktigt att påminna sig om att sammanställningen över riskanalyser och internkontrollplaner i de kommunala bolagen ovan endast syftar till att ge en lägesbild över kommunens samlade arbete inom området. Det är i sammanhanget inte något avsteg från gällande styrning i de fall som bolagen ej upprättar dokumenterade riskanalyser eller internkontrollplaner.

3.3 Internkontrollplaner utifrån riskbedömningar

3.3.1 Iakttagelser

Kommunstyrelsen

Som nämnts i föregående avsnitt kan vi inte styrka att styrelsen upprättat dokumenterade riskbedömningar. Vi kan se att styrelsens *internkontrollplan 2020* och dess risker är uppbyggd efter kategorierna i *Gemensam plan för internkontroll 2020*. Ytterligare risker som tas med i internkontrollplanen är *uppföljning utifrån riskbedömning i verksamheten, rekrytering och kompetensförsörjning* samt *samhällsomvandlingen*, vilket är i enlighet med planens kategorier. För risken *Uppföljning utifrån riskbedömning i verksamheten* finns det dock inte definierat vad som ska göras, vem som är ansvarig för aktiviteter samt när dessa ska genomföras. Enligt intervjuer baseras internkontrollplanen utifrån diskussioner som förs vid upprättande av delårsrapport och vid verksamhetsdagar samt resultaten från revisionsrapporter.

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och ungdomsnämndens *internkontrollplan 2020* har upprättats enligt kategorierna i *Gemensam plan för internkontroll 2020*, med undantag för samhällsomvandling som inte tagits i beaktning. Händelsen/risken *samhällsomvandling* har som ovan nämnts tagits med i riskanalysen där bedömning var att sannolikhet att risken inträffar är 2 av 5 (där 5 är högst) samt 2 av 5 för konsekvens om det inträffar. Enligt intervjuer med företrädare för nämnden bedömdes nämndens arbete med samhällsomvandlingen fungera bra och uteslöts därför från internkontrollplan 2020. Utöver den händelsen/risken är samtliga risker från riskanalysen med i *internkontrollplan 2020*. Vidare beskrivs även andra risker kunna läggas in i internkontrollplanen under årets gång. Exempel på detta är risken *Jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv* som togs med i nämndens *internkontrollplan 2019*.

Socialnämnden

Socialnämndens *internkontrollplan 2020* är utformad efter *Gemensam plan för internkontroll 2020*. Det ska enligt internkontrollplanens område *riskbedömning i verksamhet* göras en sammanställning av alla upprättade riskbedömningar av chefer inom nämndens ansvarsområde. Som nämnts i tidigare avsnitt har det skett för 2019, vi har dock inte tagit del av 2020 års sammanställning. Från intervjuer framkommer att det har genomförts 47 nya riskbedömningar i verksamheten föregående verksamhetsår som

ligger till grund för nämndens internkontrollplan 2020. Dock har vi inte kunnat ta del av någon sammanställd analys som ligger till grund för internkontrollplanens upprättande.

Överförmyndarnämnden

Internkontrollplan 2020 för överförmyndarnämnden innehåller de kategorier som *Gemensam plan för internkontroll 2020* ställer upp. Vidare innehåller internkontrollplanen kontrollaktiviteter för att *säkerställa tryggheten och motverka oegentligheter mot huvudmännen* samt *Minska antalet felaktiga årsräkningar*. Som i föregående avsnitt nämndes har dock inga riskunderlag/riskbedömningar för överförmyndarnämnden skett avseende 2020. Det framkommer av intervjuer med företrädare för nämnden och dess förvaltning att det inte ansetts nödvändigt att upprätta riskbedömningar för nämnden då det är en liten och specifik nämnd. Därav baseras heller inte nämndens *internkontrollplan 2020* på dokumenterade riskanalyser.

Miljö- bygg och räddningsnämnden

Förutom kategorierna i det kommungemensamma dokument för internkontrollplan 2020 innehåller nämndens internkontrollplan 2020 ytterligare tre riskbedömningar som även finns med i den dokumenterade riskanalysen, vilka är riskbedömningar för:

- Rättssäkerhet i myndighetsutövning
- Genomgång av tillbud och olyckor
- Återkoppling av tillsynsplaner samt tillsynsskydd

De kommunala bolagen

Matlaget i Gällivare AB

Det finns inte en dokumenterad internkontrollplan för bolaget och dess verksamhet år 2020.

Gällivare Energi AB

Bolaget har inte upprättat en dokumenterad riskbedömning för verksamhetsår 2020. Däremot har bolaget upprättat en internkontrollplan för 2020 med sammanlagt sex risker inom områdena ekonomi och verksamhet.

Top Bostäder AB

Det finns inte en dokumenterad internkontrollplan för bolaget och dess verksamhet år 2020.

Dundret Gällivare Fjällanläggning AB

Det finns inte en dokumenterad internkontrollplan för bolaget och dess verksamhet år 2020.

Gojan 1 & 14 AB

Bolaget har upprättat en internkontrollplan för verksamhetsår 2020 samt en riskanalys. Internkontrollplanen består av nio kontrollaktiviteter/riskområden. Av bolagets sex risker/händelser finns tre av dessa med i internkontrollplanen.

3.3.2 Bedömning

Revisionsfråga: Baseras upprättade internkontrollplaner på dokumenterade riskbedömningar?

Vår revisionella bedömning är att revisionsfrågan är uppfylld för barn- och utbildningsnämnden samt miljö-, bygg- och räddningsnämnden.

Däremot är vår revisionella bedömning att revisionsfrågan ej är uppfylld för kommunstyrelsen, socialnämnden samt överförmyndarnämnden.

Bedömningen baseras på att barn- och utbildningsnämnden samt miljö-, bygg- och räddningsnämnden har upprättat en internkontrollplan utifrån dokumenterade riskbedömningar.

Kommunstyrelsen, socialnämnden och överförmyndarnämnden har upprättat internkontrollplaner med risker/händelser enligt riktlinjer från det kommunövergripande styrdokumentet för internkontrollplan. Ett analysarbete för dessa risker/händelser har dock inte dokumenterats.

Utifrån ett bedömningsperspektiv är det viktigt att ånyo påminna sig om att sammanställningen över riskanalyser och internkontrollplaner i de kommunala bolagen ovan endast syftar till att ge en lägesbild över kommunens samlade arbete inom området. Det är i sammanhanget inte något avsteg från gällande styrning i de fall som bolagen ej upprättar dokumenterade riskanalyser eller internkontrollplaner.

3.4 Utvärdering inför kommande riskbedömningar

3.4.1 Iakttagelser

Kommunstyrelsen

Aktiviteterna i kommunstyrelsens *internkontrollplan 2019* har följts upp, 2020-03-23 § 83. I den uppföljningen bedöms verksamheten bedrivs på ett tillfredsställande sätt utifrån den interna kontrollen av kommunstyrelsens verksamheter. Det enda kontrollmål som bedöms *delvis* av styrelsen är *Gällivares kommuns dokumentsamling* där revidering inte har skett enligt tidplan. Det framgår inte om 2020 års internkontrollplan baseras på resultatet av uppföljningen.

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden har gjort en uppföljning av internkontrollplan 2019, 2020-02-15 § 20. Resultatet från uppföljningen visade att samtliga kontrollaktiviteter bedömdes vara uppfyllda. Det går inte att bedöma om 2020 års internkontrollplan baseras på 2019 års uppföljning.

Socialnämnden

Det har, 2020-03-02 § 21, skett en uppföljning av socialnämndens internkontrollaktiviteter utifrån 2019 års internkontrollplan. Samtliga kontrollaktiviteter bedömdes ha en uppfylld efterlevnad. Det framgår inte om nämndens riskbedömningar eller internkontrollplan för 2020 baseras på resultatet av uppföljningen.

Överförmyndarnämnden

För överförmyndarnämndens *Internkontrollplan 2019* har det gjorts en uppföljning av planens aktiviteter. Resultatet av uppföljningen var att planen fungerar tillfredsställande i nämndens verksamhet, då samtliga aktiviteter hade en uppfylld efterlevnad. Nämnden har inte upprättat riskbedömningar för 2020 och vi kan inte styrka att internkontrollplanen för 2020 baseras på resultatet av uppföljningen från föregående års internkontrollplan.

Miljö- bygg och räddningsnämnden

Nämndens internkontrollplan för verksamhetsår 2019 har följts upp och återrapporterats till nämnden, 2020-02-25 §17. Av uppföljningen framgår att bedömningen var att verksamheten bedrivits på ett tillfredsställande sätt utifrån den interna kontrollen av nämndens verksamheter. Det framgår inte om 2020 års riskbedömningar eller internkontrollplan baseras på resultatet av uppföljningen på föregående års internkontrollplan.

De kommunala bolagen

Matlaget i Gällivare AB

Bolaget har inte upprättat en internkontrollplan för verksamhetsår 2019 eller 2020 och en utvärdering har därav ej kunnat genomföras inom bolaget.

Gällivare Energi AB

Bolaget har upprättat en internkontrollplan för 2020. Vi kan dock inte styrka att tidigare planer har följts upp.

Top Bostäder AB

Bolaget har inte upprättat en internkontrollplan för verksamhetsår 2019 eller 2020 och en utvärdering har därav ej kunnat genomföras inom bolaget.

Dundret Gällivare Fjällanläggning AB

Bolaget har inte upprättat en internkontrollplan för verksamhetsår 2019 eller 2020 och en utvärdering har därav ej kunnat genomföras inom bolaget.

Gojan 1 & 14 AB

Bolaget har upprättat en internkontrollplan och riskbedömningar för 2020. Vi kan dock inte styrka att det har gjorts en uppföljning av tidigare års riskbedömningar och internkontrollplan.

3.4.2 Bedömning

Revisionsfråga: Utvärderas resultatet från genomförda kontroller inför upprättande av kommande riskbedömningar?

Vår bedömning är att revisionsfrågan är uppfylld för kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden, överförmyndarnämnden samt miljö-, bygg- och räddningsnämnden.

Bedömningen baseras på att samtliga internkontrollplaner utvärderas för respektive nämnd och styrelse. Av de fem genomförda utvärderingarna var det endast ett kontrollmål som bedömdes delvis uppfyllt, resterande kontrollmål för samtliga nämnder och styrelse bedömdes vara uppfyllda. Det framgår dock inte vilken roll denna utvärdering har och om den ligger till grund för analysarbetet inför upprättande av kommande års internkontrollplaner.

3.5 Utvärdering av kommunens samlade intern kontroll

3.5.1 Iakttagelser

Så som nämnts ovan framgår det av kommunstyrelsens reglemente 2020-2022, KF 2020-04-06 §61, bl.a. att kommunstyrelsen är ansvarig för utformning och utveckling av kommunens interna kontroll. Vi kan inte styrka att styrelsen har genomfört någon form av utvärdering eller uppföljning av kommunens samlade system för den interna kontrollen.

Kvalitetsgruppen beskrivs ha en viktig roll i arbetet med att utveckla internkontrollen, men som tidigare nämnt har gruppens arbete fått stå tillbaka på grund av den rådande pandemin. Det framkommer dock från intervjuer med företrädare för styrelse och nämnder att det vid vissa tillfällen sker muntliga dialoger kring nämndernas arbete med internkontroll till styrelsen. Vidare beskriver styrelseföreträdare att det finns en medvetenhet kring det förbättringsarbetet som behöver göras och att de rätta förutsättningarna för det nu finns, främst i och med den nya kommunövergripande målstyrningen.

3.5.2 Bedömning

Revisionsfråga: Har kommunstyrelsen utvärderat kommunens samlade system för intern kontroll, och i de fall förbättringar behövs, beslutat om sådana?

Vår bedömning är att revisionsfrågan ej är uppfylld.

Bedömningen baseras på att kommunstyrelsen inte genomfört någon dokumenterad utvärdering av Gällivare kommuns samlade system för internkontroll.

4. Revisionell bedömning och bedömning av revisionsfrågor

4.1 Revisionell bedömning

Den sammanfattande revisionella bedömningen är att arbetet med riskbedömningar inför upprättande av internkontrollplaner inom Gällivare kommuns styrelse och nämnder bedrivs på följande sätt:

Ändamålsenlighet

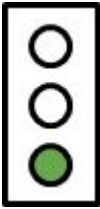
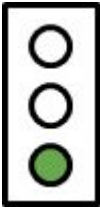
- Barn- och utbildningsnämnden samt miljö-, bygg- och räddningsnämnden bedriver arbetet på ett ändamålsenligt sätt
- Kommunstyrelsen, socialnämnden samt överförmyndarnämnden ej bedriver arbetet på ett ändamålsenligt sätt

Intern kontroll

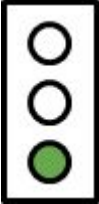
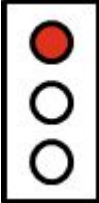
- Barn- och utbildningsnämnden samt miljö-, bygg- och räddningsnämndens interna kontroll i sammanhanget är tillräcklig
- Kommunstyrelsens, socialnämnden samt överförmyndarnämndens interna kontroll i sammanhanget är delvis tillräcklig

4.2 Bedömning av revisionsfrågor

De revisionella bedömningarna grundar sig på iakttagelser och bedömningar utifrån nedanstående revisionsfrågor.

Revisionsfrågor	Kommentar	
Finns tydliga anvisningar för riskanalyser och riskbedömningar inom kommunen?	Uppfyllt Vi kan utifrån styrdokument styrka att det finns tydliga anvisningar för riskanalyser och riskbedömningar.	
Bedrivs arbetet med riskbedömningar på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?	Uppfyllt -Barn- och utbildningsnämnden -Miljö-, bygg- och räddningsnämnden	

	<p>Ej uppfyllt</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kommunstyrelsen -Socialnämnden -Överförmyndarnämnden. <p>Bedömningen baseras på att det endast är barn- och utbildningsnämnden samt miljö-, bygg- och räddningsnämnden som har upprättat en riskanalys som grund till riskbedömning.</p>	
<p>Baseras upprättade internkontrollplaner på dokumenterade riskbedömningar?</p>	<p>Uppfyllt</p> <ul style="list-style-type: none"> -Barn- och utbildningsnämnden -Miljö-, bygg- och räddningsnämnden 	
	<p>Ej uppfyllt</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kommunstyrelsen -Socialnämnden -Överförmyndarnämnden <p>Bedömningen baseras på att endast barn- och utbildningsnämnden samt miljö-, bygg- och räddningsnämnden har upprättat en internkontrollplan utifrån dokumenterade riskbedömningar.</p>	

<p>Utvärderas resultatet från genomförda kontroller inför upprättande av kommande riskbedömningar?</p>	<p>Uppfyllt</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kommunstyrelsen -Barn- och utbildningsnämnden -Socialnämnden -Överförmyndarnämnden -Miljö-, bygg- och räddningsnämnden <p>Bedömningen baseras på att samtliga internkontrollplaner utvärderas för respektive nämnd och styrelse</p>	
<p>Har kommunstyrelsen utvärderat kommunens samlade system för intern kontroll, och i de fall förbättringar behövs, beslutat om sådana?</p>	<p>Ej uppfyllt</p> <p>Kommunstyrelsen har inte genomfört någon dokumenterad utvärdering av Gällivare kommuns samlade system för internkontroll.</p>	

4.3 Rekommendationer

Mot bakgrund av vad som framkommit i vår granskning, lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen, socialnämnden samt överförmyndarnämnden:

- Att styrelse och nämnder vidtar åtgärder för att systematiskt analysera och dokumentera risker i verksamheten som grund inför upprättandet av internkontrollplaner.
- Att styrelse och nämnder upprättar ändamålsenliga internkontrollplaner, utifrån genomförda riskbedömningar.
- Att styrelse och nämnder årligen utvärderar resultatet av genomförda kontroller inför upprättande av kommande års riskbedömningar

Härutöver lämnar vi följande rekommendation till kommunstyrelsen:

- Att kommunstyrelsen vidtar aktiva åtgärder i syfte att utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll, och i de fall förbättringar behövs, beslutat om sådana.

2020-09-01

---

*Jenny Engelmark, cert.
kommunal revisor*

Uppdragsledare

Erik Jansen

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Gällivare kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 29 april 2020. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.